

§ 10 Sidosyksikköhankintoja koskeva toimivallan siirto

Diaarinumero

VARHA/2422/00.01.01.01/2026

Selostus

Toimivaltamääräykset

Hallintosäännön 39 §:n 14 kohdan mukaan konserni- ja toimitilajaosto päättää hyvinvointialueen sidosyksikköhankinnoista siltä osin kuin hyvinvointialuejohtajan toimivaltuudet ylittyvät.

Hyvinvointialuejohtajan toimivaltuudet on määritelty hallintosäännön 44 §:n 2 momentin 4 kohdassa seuraavasti: hyvinvointialuejohtaja päättää aluevaltuuston hyväksymää talousarviota ja strategiaa noudattaen hyvinvointialueen hankinnoista ja niihin liittyvistä hankintaoikaisuista sekä tällaisiin järjestelyihin liittyvistä sopimuksista ja sitoumuksista seuraavasti:

a) tavara- ja laitehankinnoista enintään 10 miljoonaan euroon saakka päätöstä kohden; ja

e) palveluhankinnoista enintään 10 miljoonaan euroon saakka päätöstä kohden.

Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta euromääriä arvioitaessa otetaan huomioon sopimuksen vuosiarvo kerrottuna neljällä (4). Näin ollen konserni- ja toimitilajaostolla on päätösvaltuudet sellaisten toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta, joiden vuosiarvo on vähintään 2,5 miljoonaa euroa.

Vuosiarvoa määritettäessä selvitetään palvelusopimuksen solmimisajankohdasta riippuen joko alkuperäisessä sidosyksikköhankintapäätöksessä mainittu sopimuskokonaisuuden vuosiarvo tai kyseisen palvelun ostojen vuosiarvo (edellisen 12 kk laskutus).

Varhan sidosyksikköhankinnoista

Varhan aluevaltuuston vahvistamissa omistajaohjauksen periaatteissa (aluevaltuusto 25.1.2023 § 6) lähtökohtana on, että sidosyksikköyhtiöiden (in-house -yhtiöiden) omistaminen on yksi keino organisoida omaa toimintaa yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Hankintalain määritelmän mukaan sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi

edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Sidosyksikkö on velvollinen noudattamaan omissa hankinnoissaan hankintalainsäädäntöä ja kilpailuttamaan hankintansa.

Lähes kaikki Varhan yhtiöomistukset ovat sidosyksikköyhtiöitä. Varha voi hankkia palveluita omistamiltaan sidosyksiköiltä sidosyksikköhankintoina. Suurin osa Varhan sidosyksikköhankinnoista on tällä hetkellä palveluhankintoja.

Kun Varha hankkii palveluita sidosyksikköyhtiöiltään, Varhan ja sen omistaman sidosyksikköyhtiön välillä solmitaan erikseen palvelusopimus. Pääasiallisesti sidosyksiköiden kanssa solmittavat palvelusopimukset ovat euromäärältään niin merkittäviä, että palvelusopimuksen solmiminen edellyttää erillistä hallintopäätöstä.

Alla on listattu esimerkinomaisesti muutamia sidosyksikköyhtiöiltä tehtyjä hankintoja:

- Varhan ja 2M-IT Oy:n välillä uudistettu puitesopimuskokonaisuus (aluehallitus 27.5.2025 § 162), josta ilmenee yksittäisten palvelusopimusten vuosiarvo. Palvelusopimusten vuosiarvot ovat päätöksentekohetkellä olleet noin 84 000 euron ja 18,8 miljoonan euron välillä.
- Kaarea Oy:n ruokapalvelusopimus (aluehallitus 20.12.2022 § 508 ja 5.12.2023 § 422), Kaarea Oy:ltä ostettujen ruokapalveluiden määrä on ollut noin 28 M€ vuonna 2025.
- Länsirannikon Työterveys Oy:n palvelusopimus (aluehallitus 28.6.2022 § 168), Länsirannikon Työterveys Oy:ltä ostettujen palveluiden määrä on ollut noin 15 M€ vuonna 2025.
- Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy:n palvelusopimus koostuu Varhalle sotevoimaanpanolain nojalla siirtyneistä sopimuksista (esimerkiksi VSSHP:n osalta VSSHP hallintojaosto 7.10.2019 § 68), Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy:ltä ostettujen palveluiden määrä on ollut noin 10 M€ vuonna 2025.
- Suomen Keskinäisen Potilasvakuutusyhtiön potilasvakuutus, siirtynyt sotevoimaanpanolain nojalla Varhalle (VSSHP hallitus 28.4.2020 § 40), vakuutusmaksu 5,9 M€ vuonna 2026.

Sopimuskauden aikaiset muutokset

Toistaiseksi voimassa olevien sopimuksissa on tavanomaista, että sopimukseen tulee sopimuskauden aikana muutostarpeita ilman, että koko sopimuskokonaisuutta on kuitenkaan tarvetta uudistaa. Voimassa olevaan palvelusopimukseen saattaa tulla esimerkiksi palveluvalikoimaa koskeva muutos, jolla voi olla palvelusopimuksen perusteella laskutettavaan euromäärään nähden korottava, laskeva tai kustannusneutraali vaikutus.

Useimmiten sopimusmuutoksissa on kyse hinnanmuutoksista, jotka voivat olla joko hinnankorotuksia, hinnanalennuksia tai sidosyksikköyhtiöiden ilmoituksia siitä, että hinnat pysyvät ennallaan.

Mikäli hyvinvointialue hankkii sidosyksiköltä uuden palvelun, josta laaditaan oma erillinen palvelusopimus, hyvinvointialue tekee uudesta palvelusta hallintopäätöksen ennen palvelusopimuksen allekirjoittamista.

Hinnanmuutokset sidosyksikköhankinnoissa

Sidosyksikköyhtiöiden toiminnassa palvelut hinnoitellaan lähtökohtaisesti omakustannusperiaatetta noudattaen. Toisin kuin markkinayhtiöissä, joissa yhtiön toiminnan tarkoituksena on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, sidosyksikköyhtiöissä omistajat pääasiallisesti tavoittelevat palveluiden kilpailukykyisyyttä ja edullisia palveluhintoja. Sidosyksikköyhtiöissä voittovarojen tarpeetonta kerryttämistä ja osingonjakoa pyritään välttämään.

Sidosyksikköyhtiöiden kanssa solmittavat palvelusopimukset ovat kestoaltaan yleensä toistaiseksi voimassa olevia. Palvelusopimuksissa on keskenään erilaisia muutosmekanismeja hinnanmuutoksiin liittyen. Hinnanmuutosehdot voivat olla varsin yleisluonteisia ("Palveluntuottajalla on oikeus tehdä hinnastoon muutoksia") tai niissä voi olla indeksisidonnaisia hinnanmuutosehtoja. Työvoimavaltaisella alalla hinnanmuutokset on voitu sitoa esimerkiksi työehtosopimuksissa sovittuihin palkkamuuksiin.

Lähtökohtana on, että sidosyksikköyhtiön hinnoittelu on oikea-aikaista ja oikean tasoista. Sidosyksikköyhtiön asiakasomistajien etu voi olla myös se, että voimassa olevaa hintaa alennetaan kesken vuoden, mikäli sidosyksikköyhtiö ennustaa tilikauden aikana, että sen laskuttama palveluhinta on tuotantokustannuksiin nähden liian korkea.

Sidosyksikköyhtiöiden kohdalla hyvinvointialue voi käyttää sidosyksikköyhtiön hinnanmuutoskehitykseen myös omistajaohjauksellisia keinoja, koska sidosyksikköä ohjataan kuten omaa toimintaa, yhdessä muiden

osakkeenomistajien kanssa.

Toimivallan siirtäminen

Lähtökohtana on, että sillä toimielimellä tai viranhaltijalla, jolla on hallintosäännön nojalla oikeus tehdä sidosyksikköhankintoja koskeva päätös, on myös oikeus tehdä sidosyksikköhankintapäätöksen perusteella laadittuun sopimukseen muutoksia.

Kun sidosyksikköhankinnan ennakoitu arvo ylittää hyvinvointialuejohtajan toimivaltuudet, konserni- ja toimitilajaoston hallintosäännön mukaisista toimivaltuuksista seuraa se, että konserni- ja toimitilajaoston tulee päättää normaalin sidosyksikköhankintapäätöksen lisäksi tietyistä operatiivisluonteisista sopimuskauden aikaisista muutoksista.

Merkittävä osa sopimukseen tehtävistä muutoksista on luonteeltaan rutiiniluonteisia ja muutosten *vuosiarvot* ovat toistaiseksi voimassaolevan palvelusopimuksen arvoon nähden euromäärältään vähäisiä. Hyvinvointialueen toiminnan sekä valmistelu- ja päätöksentekoprosessin sujuvan järjestämisen takaamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että konserni- ja toimitilajaosto delegoisi toimivaltaansa hyvinvointialuejohtajalle ja tietyille muille viranhaltijoille sellaisissa sopimusmuutostilanteissa, joissa sopimusmuutoksen euromääräinen vuosiarvo on koko sopimuksen arvoon nähden vähäinen.

Hallintosäännön 49 §:n mukaan viranomainen voi siirtää sille hallintosäännössä määrättyä toimivaltaa edelleen. Se, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen. Toimivallan siirtämistä koskevista päätöksistä tulee pitää ajantasaista luetteloa.

Hyvinvointialuejohtajan päätösehdotus

Konserni- ja toimitilajaosto päättää siirtää toimivaltaansa konserni- ja toimitilajaoston toimivaltaan kuuluvissa sidosyksikköhankinta-asioissa siten, että

1. hyvinvointialuejohtajalla on toimivalta päättää sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1 miljoona euroa,
2. tietohallintojohtajalla on toimivalta päättää sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1 miljoona euroa,
3. kumppanuusjohtajalla on toimivalta päättää sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1

- miljoona euroa ja että
4. edellä mainituilla viranhaltijoilla on rinnakkainen toimivalta.

Kokouskäsittely

Hyvinvointialuejohtajan kokouksessa muuttama päätösehdotus:

Konserni- ja toimitilajaosto päättää siirtää toimivaltaansa konserni- ja toimitilajaoston toimivaltaan kuuluvissa sidosyksikköhankinta-asioissa siten, että

1. hyvinvointialuejohtajalla on toimivalta päättää sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1 miljoona euroa,
2. tietohallintojohtajalla on toimivalta päättää ict-palveluita ja ohjelmistoja koskevien sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1 miljoona euroa,
3. kumppanuusjohtajalla on toimivalta päättää sidosyksikköhankintojen sopimusmuutoksista siltä osin kuin muutoksen vuosiarvo on enintään 1 miljoona euroa ja että
4. edellä mainituilla viranhaltijoilla on rinnakkainen toimivalta.

Päätös

Kokouksessa muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.